

Kovardij

Van vrijwel alle abdijen in de Lage Landen is de geschiedenis wel eens opgetekend door schrijvers van binnen of buiten de muren. Abten en abdisen zijn geïnterviewd, hebben inkijkjes in hun ziel gegeven voor tv-camera's en verteld over hun geloof. Maar liever dan naar jaartallen en persoonlijke geschiedenissen, gaat De Kovel op zoek naar de actualiteit. Het kloosterleven anno nu; hoe ziet dat er eigenlijk uit? Of: Wat is de vrucht van de levens van al die generaties bidders voor ons?

66

DE KOVEL

*Wandelend over des keizers berg...
... wordt zelfs de Leuvenaar weer stil.*

Pater Dirk: 'Men mag zien dat hier een abdij ligt'

Maria van Mierlo

Leuven is een stad van abdijen. Veel ademt er nog de Roomse grandeur van vroeger. Eeuwenlang was de stad een katholiek centrum, spil van intellectueel, cultureel en kerkelijk leven, met abdij Keizersberg als belangrijk onderdeel ervan. Nu is het 2010. En niet beter kunnen de maatschappelijke veranderingen geïllustreerd worden dan met het gegeven dat de tuin van abdij Keizersberg voor een periode van 99 jaar in handen is gegeven van het gemeentebestuur. Maar gelukkig zijn het handen die respectvol te werk gaan.

Hoog verheven

'De vraag om de grond over te dragen kwam voor ons niet onverwacht', herinnert pater Dirk zich. 'Maar we hebben er wel goed over na moeten denken. De stad Leuven wilde een groene zone creëren, voor wat men in brochures noemt: zachte recreatie. De gemeente had haar oog laten vallen op onze tuin en wilde dit gebied inpassen in de herinrichtingsplannen voor de wijk die aan onze grond grenst, de Vaartkom. We hebben met de monniken onderling goed overlegd, want het zou natuurlijk enorme consequenties hebben voor onze directe omgeving.'

Wie de situatie ter plaatse aanschouwt, kan niet anders dan broeder Dirk gelijk geven: met de stille, monastieke afzondering is het straks gedaan. De tuin is bijna vijf hectare groot en wordt omsloten door een klassieke abdijsmuur. Ondanks de gigantische afmetingen van de abdij is het een verborgen plek, vanwege de hoge ligging; het niveauverschil met de omringende stad bedraagt op sommige plaatsen zeker tientallen meters. Dat, in combinatie met de dichte begroeiing op de flanken van de heuvel, maakt de abdij onzichtbaar voor wie aan komt rijden en voor het eerst op bezoek komt. Het enige wat men ziet, is die eindeloze muur, waar men in een

ETAPPE 12: Vergezichten

Het gesprek met prior Dirk Hanssens osb van abdij Keizersberg in Leuven biedt onverwachte vergezichten. Vooral letterlijk, wel te verstaan; we lopen samen door de tuin van de abdij en bespreken de nabije toekomst van de historische grond onder onze voeten. De benedictijnen hebben de tuin in erfpacht gegeven aan de gemeente Leuven, die er ambitieuze plannen mee heeft. De tuin van de abdij wordt nog dit jaar als openbaar park ingericht en gaat daarmee deel uitmaken van een omvangrijk stadsvernieuwingsproject. Mijmeringen over de gevolgen van een groot besluit.

cirkel omheen lijkt te rijden, zonder dat er aanvankelijk een opening te vinden is. Bovenop de heuvel ligt dan de abdij, gevestigd in een oase van stilte, letterlijk ontstegen aan het gedruis van de stad, die in de loop van de jaren alsmaar dichterbij kwam.

Win-win

Bij de overwegingen speelden verschillende factoren mee. 'Er was een functioneel aspect', licht pater Dirk toe. 'We zijn met ons vijven. Maar twee tuinlieden hebben een dagtaak aan dit terrein. We kunnen deze tuin niet onderhouden, daarvoor is hij te groot en daarvoor zijn er teveel andere taken die voorrang hebben.

Toch mocht dit voor ons geen reden zijn om hem af te staan. Belangrijker is de wetenschap dat we een steentje kunnen bijdragen aan het welzijn van de Leuvenaren. Is dat zo? vroegen we ons af. En als het antwoord 'ja' is, dan doen we het. En het antwoord *was* ja. Als wij kunnen bijdragen aan de zoektocht van de mens, dan voelen we ons daartoe geroepen.' Dirk schetst de mogelijkheden die de nieuwe situatie biedt; mensen kunnen de tuin inlopen en in de rust terecht komen, wandelaars kunnen elkaar ontmoeten, men kan, boven aangekomen, denken: hé, een abdij. 'Niet

De stad Leuven heeft met drie van de vier abdijen binnen haar grenzen erfpachtovereenkomsten afgesloten. De terreinen rond de abdij van Park zijn inmiddels heringericht. Met enig uitstel komt Keizersberg in het najaar van 2010 aan de beurt, Vlierbeek volgt later. Met de herinrichting van de terreinen zijn de vroegere 'abdij-eilandjes' deel geworden van de stad en toegankelijk voor iedereen. Waar trappen en hellingen de toegang ontsluiten vanaf de Vaartkom, verbindt een voetfietsbrug over de ringweg Wilsese met Keizersberg. Het wordt dus mogelijk om vanuit het centrum van Leuven via de Vaartkom en Keizersberg naar Wilsese te lopen. Het project op de Keizersberg is mogelijk dankzij Vlaamse en Europese subsidies.

(Bron: Informatiefolder Stadsbestuur Leuven)

voor elke Leuvenaar is bekend dat hier een abdij ligt verscholen waar monniken leven', verklaart broeder Dirk. 'Wat dat betreft biedt de nieuwe situatie ook een kans. We hebben bewust gekozen voor een open afscheiding, een hek waardoorheen de abdij volop zichtbaar is en blijft. Dat vinden we belangrijk, het is in zekere zin ook een manifestatie van onszelf. Hier zijn wij, en je mag zien dat hier een abdij ligt, dat is de bedoeling. Men mag geraakt worden. En wie weet, treedt er eens iemand voorbij het hek, kiest er eens iemand voor de andere ingang, niet die van het park, maar die van de abdij, al was het maar uit nieuwsgierigheid. Daar gaan we altijd serieus op in; als mensen oprecht vragen om een rondleiding, dan kunnen ze die hier krijgen.'

Hoewel er aan de tuin nog veel zal moeten gebeuren – dat ziet een leek –, is het meer dan manshoge hek van stalen spijlen inmiddels geplaatst. Eroverheen klimmen zal niet gaan, maar het zicht wordt er aan beide zijden niet door belemmerd. Tot aan het hek loopt het gebied van de monniken, de zogenoemde bufferzone, daarachter begint het wandelgebied, dat vanaf najaar 2010 vrij toegankelijk zal zijn. Dirk wijst met brede gebaren hoe de bufferzone om de abdij loopt en vertelt dat er – 'kijk maar' – heus nog ruimte genoeg is overgebleven voor de monniken. 'Toen het hek opgetrokken werd, hadden we wel even het gevoel dat we in een kamp terecht kwamen. Maar het went snel. En – ook niet onbelangrijk – we hebben kunnen afspreken dat de gemeente het groen in onze privézone ook onderhoudt. Het is kortom een win-win-situatie; alle partijen hebben op hun eigen wijze voordeel van de ontwikkelingen.'

'Tot ginds reikt onze tuin! Tja... onze? Welja, we zijn toch ook Leuvenaars, niet?'

'Hier komt een trap'

Een wandeling over het terrein maakt zichtbaar hoe ingrijpend de plannen zijn. Pater Dirk leidt me bergafwaarts naar de Vaartkom, het stadsdeel dat grenst aan de voet van de heuvel. Dit is het voormalige fabrieksterrein van Stella Artois. Er wordt aan alle kanten gebouwd; nieuwe flatgebouwen verrijzen langs de kade van de vaart. Een straffe wind waait tussen de hoge oude gebouwen door. Daar, staande op de parkeerplaats van het voormalig 'openbaar entrepot' van de stad, wijst prior Dirk naar boven, de heuvel op. De heuvel van Keizersberg. Struikgewas alom. 'Hier komt een trap', zegt Dirk dan resoluut, en hij maakt een breed gebaar met twee armen tegelijk. 'En bovenop komt wellicht een supermarkt. Met twee uitgangen. Eentje naar de parkeergarage, eentje naar de tuin van Keizersberg, dan kan men zo het park inwandelen. En misschien komt er een lift.' Zo kijkend naar het uitbundige voorjaarsgroen is nauwelijks een voorstelling te maken van hoe omvangrijk de kaalslag hier zal worden. Maar dat het een ingrijpende verandering is, staat vast. Nog maar even goed kijken naar de schoonheid van nu. En dan weer verder, de heuvel op, het park in. Het stalen hek achter de abdij zwaait open.

'We hebben geen inspraak in wat de gemeente met de ruimte zal doen, maar we hebben ons er wel van verzekerd dat ze met respect voor deze locatie aan het werk gaan', zegt pater Dirk en hij loopt voor me uit. 'Allereerst is er ons kerkhof; onze doden liggen straks middenin het stadspark. Dat was natuurlijk wel een zwaar punt in de overwegingen. Maar de graven worden volledig hersteld, en we dachten: als onze overleden confraters dat zouden weten, dan zouden ze er vast blij mee zijn. En wij blijven overigens de enigen met toegang tot het kerkhof, wandelaars kunnen het kerkhofje wel zien, maar het niet betreden. Tja.' Even is het alleen de wind die geluid maakt. Dan vervolgt broeder

Dirk zijn opsomming. ‘Het oorspronkelijke padennetwerk wordt in ere hersteld en waar nodig gerestaureerd. Restanten van een kerk die hier ooit gestaan heeft worden weer zichtbaar gemaakt. Ook de landschappelijke onderdelen blijven intact. De hooiberg, de boomgaard, de waterput, alles wat ooit deel uitmaakte van de inrichting van dit gebied, blijft aanwezig en als het nodig is, wordt het hersteld of opnieuw zichtbaar gemaakt. De gemeente gaat bijvoorbeeld de lijnen van de voormalige hertogelijke burcht in buxus aanbrengen.’

Het verhaal over de tuin die straks van alle Leuvenaars is, is verder overvol van woorden die bij zulke tuinen horen: uitzicht, bankjes, informatiepanelen, voetgangersbrug, park- en wandelzones, de sequoia en de Libanonceder. Staat het een monastiek leven niet in de weg, deze drukte? ‘Nee’, weet Dirk, en hij herhaalt wat hij eerder zei, dat de monniken het als een kans zien om iets van hun leven te delen met de stadsbewoners. ‘Het opene van de nieuwe situatie is voor ons gevoel juist goed. Het laat zien hoe het hier is. Dit is geen besloten gemeenschap, de traditie van deze abdij is al vanaf het begin zeer naar buiten gericht geweest, op velerlei gebied, we hebben hier concerten, lezingenreeksen, tentoonstellingen, opendeurdagen, ooit zelfs een groot poëziefestival, met beeldende kunst en gedichten.... en we maken er mensen blij mee. De mensen in de stad, maar ook onze eigen gasten. Voor hen is er nu de kans om in die tuin te wandelen waar ze voorheen niet de kans toe kregen, zij zijn extra blij.’

Er valt een stilte waarin het geluid van de ringbaan om het terrein heen duidelijk doordringt, maar wel op een vriendelijke manier. Dirk peinst wat en zijn zachte, poëtische stem maakt wat hij zegt bijna terloops tot dichtregels: ‘De stilte wordt juist geaccentueerd door lawaai van de ringbaan. De wereld raast maar voort. En de bomen blijven stokstijf staan.’

Voor Vlaanderen bezweken

Even later rij ik in een dollemansrit, met vier misdienaars in de auto, achter pater Dirk aan. Die heeft mijn aanwezigheid aangegrepen om een hele stoet kinderen in één keer naar het bowlingcentrum te vervoeren, voor het jaarlijkse misdienaarsuitje. Door smalle, bochtige straten gaat de tocht, en het is zaak om Dirk vooral bij te houden. Geen sinecure. Toch is links en rechts zoveel heerlijk te zien dat ik wel moet kijken. Prachtige Jugendstil bouwkunst, een bonbonwinkel om week van te worden, een dame met een bontjas die zijn weerga niet kent. En een gammel houten karretje, zomaar tegen een verveloze gevel. Maar het meest van alles valt de sfeer op. Voor een noorderling als uw verslaggever is alles hier katholiek, of de mensen dat nu in de gaten hebben of niet. Het flitst allemaal aan me voorbij. Een Heilig Hart-parkeerplaats! Kleuterschool Sancta Maria. Zomaar ergens op een bord: Hadewych. Donatuspark; rechtsaf. Het houdt niet op. Maar het mooiste doemt pal voor mijn neus op, als ik de volgende ochtend Leuven weer verlaat. Het stoplicht staat op rood. Ik sluit aan achter een vrachtwagen, met als opschrift: *Lazarus*. En daaronder – alsof ‘Lazarus’ alleen nog niet genoeg visioenen oproept – *importeur van zalige wijnen*. Zucht. Vlaanderen, ik ben voor u bezweken.

Abdij Keizersberg
Mechelsestraat 202, Leuven
www.keizersberg.be

DRUKKERIJ

PEETERS n.v.

WAROTSTRAAT 50

3020 HERENT, BELGIË

Tel. (016) 49 03 07 fax (016) 48 14 86

E-mail: orient@orientaliste.com